

УДК 003.071:821.161.3-32

М. С. Захарава

Старшы выкладчык кафедры тэорыі і практыкі англійскай мовы,
УА “Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны”,
г. Гомель, Рэспубліка Беларусь

СТРУКТУРНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ЭПІГРАФА Ў БЕЛАРУСКАЙ ПРОЗЕ (на матэрыяле жанру кароткага апавядання)

У артыкуле на матэрыяле 83 эпіграфаў з 70 кароткіх апавяданняў беларускіх пісьменнікаў выяўляюцца структурныя асаблівасці эпіграфа паводле пазіцыі ў кампазіцыйнай структуры тэксту, прыналежнасці да адной або некалькіх моў, рытмічнай арганізацыі, граматычнай формы, ступені структурнай завершанасці і наяўнасці або адсутнасці фармальнай сувязі з тэкстам-крыніцай.

Ключавыя словы: эпіграф, фармальная прыкмета, кампазіцыйная структура, структурная класіфікацыя, адсылачны апарат (адсылка), тэкст-крыніца.

Уводзіны

Вывучэнню эпіграфа з уласцівымі яму характарыстыкамі прысвечаны шэраг навуковых даследаванняў (А. Р. Храмчанкоў, Н. А. Кузьміна, А. М. Цуканова, І. У. Кашчаенка, І. Р. Цімакова, В. С. Ларкін і інш.), якія праводзіліся на матэрыяле тэкстаў рознай стылёвай і жанравай прыналежнасці з розных моў (рускай, англійскай, нямецкай, французскай). Аднак гэта літаратурная з’ява на матэрыяле беларускай мовы да апошняга часу не вывучалася, таму актуальнасць тэмы нашага артыкула відавочная.

Традыцыйна структурныя характарыстыкі эпіграфа атаясамліваюць з яго *фармальнымі прыкметамі* або, іншымі словамі, з прыкметамі, уласцівымі эпіграфу паводле той асаблівай пазіцыі, якую ён займае ў структуры цэлага твора: аддзелены ад асноўнага тэксту, размяшчаецца паміж назвай і тэкстам, звычайна друкуецца іншым шрыфтам, суправаджаецца дадатковымі звесткамі рознага характару [1], [2]. Фармальныя прыкметы эпіграфа падзяляюць на *абавязковыя* (уласцівыя ўсім эпіграфам) і *факультатыўныя* (уласцівыя не ўсім эпіграфам). Да фармальных абавязковых прыкмет адносяць асаблівае размяшчэнне эпіграфа непасрэдна перад тэкстам, зрух направа і наяўнасць пустога радка вакол эпіграфа, а фармальнымі факультатыўнымі прыкметамі эпіграфа лічаць шрыфтавае вылучэнне і наяўнасць звестак дадатковага характару (пра аўтара эпіграфа, тэкст-крыніцу, жанр крыніцы і інш.) [3].

У залежнасці ад пазіцыі, якую эпіграф займае ў кампазіцыйнай структуры твора, размяжоўваюць *тэкставыя* эпіграфы (ставяцца да ўсяго твора) і *субтэкставыя* эпіграфы (адносяцца да асобных структурных частак твора – раздзелаў). Як тэкставыя, так і субтэкставыя эпіграфы па рытмічнай арганізацыі падзяляюць на *празаічныя* і *вершаваныя* (паэтычныя), а па прыналежнасці да адной або розных моў – на *аднамоўныя* і *разнамоўныя* [1]–[3].

Акрамя гэтага, вывучэнне структурных характарыстык эпіграфа ўключае выяўленне іх структурных тыпаў у залежнасці ад уласнай структуры самога эпіграфа з фармальна-граматычнага пункту гледжання. Так, вылучаюць наступныя структурныя тыпы праязічных эпіграфаў: *эпіграф-слова*, *эпіграф-словазлучэнне*, *эпіграф-сказ*, *эпіграф*, які складаецца з некалькіх сказаў, і *эпіграф-тэкст*, пры гэтым падкрэсліваюць, што ў праязічных эпіграфавых выкарыстоўваюцца ўсе тыпы сказаў па мэце выказвання (апавядальныя, пыгальныя, пабуджальныя, клічныя) [1]. Паэтычныя эпіграфы ўяўляюць сабой *радок*, *двухрадкоўе* або *страфу* [2].

Існуе таксама градацыя эпіграфаў па ступені структурнай завершанасці, паводле якой размяжоўваюць эпіграфы, прадстаўленыя ў *структурна-завершанай* або *структурна-незавершанай* форме. Адзначаюць, што структурная незавершанасць эпіграфаў у большасці выпадкаў пазначаецца пунктуацыйна (шматкроп’ем), радзей – графічна (маленькая літара ў першым слове) [1], [2].

Структурна-незавершаныя эпіграфы далей падзяляюць на *эпіграф-аферызм* (адсутнічае пачатак эпіграфа), *эпіграф-апакопу* (адсутнічае канец эпіграфа), *эпіграф-спалучэнне аферызму з апакопай* (адсутнічаюць пачатак і канец эпіграфа) і *эпіграф-сінкопу* (адсутнічае сярэдзіна эпіграфа) [1].

Існуюць і іншыя класіфікацыі эпіграфаў па структурнай паўнаце. Так, напрыклад, некаторыя даследчыкі падзяляюць структурна-незавершаныя эпіграфы на *прэдыкатыўныя*, *падпрэдыкатыўныя* і *непрэдыкатыўныя* [2].

Асобную групу складаюць даследаванні, у якіх вывучэнне структурных характарыстык эпіграфа ўключае выяўленне і апісанне фармальных сувязей эпіграфа з тэкстам-крыніцай, што атрымліваюць выраз праз наяўнасць або адсутнасць так званага адсылачнага апарата або адсылкі да крыніцы, адкуль узяты эпіграф. Праблематыка такіх даследаванняў закранае класіфікацыю эпіграфаў па тыпу адсылкі да тэксту-крыніцы (указанне аўтара, непасрэдна крыніцы эпіграфа, жанру крыніцы і інш.), а таксама выяўленне разнастайных крыніц паходжання эпіграфаў (творы мастацкай літаратуры, рэлігійныя крыніцы, фальклорныя крыніцы, даведачныя выданні, афіцыйныя дакументы і г. д.), звычайна, у творчасці таго ці іншага пісьменніка [4], [5].

Мэта нашага артыкула – выявіць структурныя асаблівасці эпіграфа ў беларускай прозе. Даследаванне праводзіцца на матэрыяле кароткіх апавяданняў беларускіх пісьменнікаў, адабраных метадам суцэльнай выбаркі, аб'ём якой складае 70 кароткіх апавяданняў (83 эпіграфы).

Метады і метадалогія даследавання

Метадалагічнай асновай даследавання з'яўляюцца працы даследчыкаў па праблеме сутнасці і заканамернасці выкарыстання эпіграфаў. Аўтар прытрымліваецца прынцыпу сістэмнасці, які прадугледжвае вывучэнне лінгвістычнай з'явы як часткі цэлага, што цесна звязана з іншымі часткамі. Для дасягнення пастаўленай мэты ў артыкуле выкарыстоўваюцца апісальны і статыстычны метады, а таксама метады інтэрпрэтацыі.

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне

Аналіз структурных асаблівасцей эпіграфаў да кароткіх апавяданняў беларускіх пісьменнікаў (83 адзінкі) праводзіцца паводле: 1) пазіцыі эпіграфа ў кампазіцыйнай структуры тэксту; 2) прыналежнасці да адной або розных моў; 3) рытмічнай арганізацыі; 4) граматычнай формы; 5) ступені структурнай завершанасці; 6) наяўнасці або адсутнасці фармальнай сувязі эпіграфа з крыніцай.

Паводле пазіцыі ў кампазіцыйнай структуры тэксту пераважная большасць эпіграфаў з'яўляецца тэкставымі або належыць твору ў цэлым (84%). Звычайна тэкст пачынае адзін тэкставы эпіграф (95,2%), аднак ёсць выпадкі, калі тэксту папярэднічае некалькі тэкставых эпіграфаў (4,8%). Так, напрыклад, два тэкставыя эпіграфы пачынаюць апавяданне У. Караткевіча «Ідылія ў духу Вато»: 1) *Прыгожы парк, які любіў Вато...* – М. Багдановіч; 2) *Кіпяць жаданні. І няма жаданняў: / Як вогнішча пад восеньскім дажджом.* – М. Заранка [6, с. 245]. Яшчэ адным прыкладам выкарыстання ў творы дваінога эпіграфа з'яўляецца апавяданне В. Куртаніч «У прымак самоты, у звабны адчай...»: 1) *Палова больш за цэлае.* – Выслоўе Піттака з Міцілены; 2) *Перамагчы сябе самога – гэта найлепшы сродак для таго, каб не быць пераможаным.* – Старажытнаіндыйскі афарызм [7, с. 285].

Што датычыцца субтэкставых эпіграфаў, то, улічваючы асаблівасці жанру (кароткае апавяданне звычайна не прадугледжвае драбленне твора на часткі), субтэкставыя эпіграфы складаюць параўнальна невялікую групу эпіграфаў ад агульнай колькасці разгледжаных прыкладаў (16%). Аднак выяўленыя субтэкставыя эпіграфы дазваляюць пазначыць аўтараў, звычайным для якіх з'яўляецца драбленне тэксту на часткі і, як вынік, выкарыстанне субтэкставых эпіграфаў перад часткамі твора. Так, тры субтэкставыя эпіграфы (па колькасці частак твора) пачынаюць часткі апавядання М. Гарэцкага «Прысяга»: 1) *Цесна жыць на свеце!..* [8, с. 103]; 2) *Цяжка вырвацца з ланцугоў цяжноты!* [8, с. 107]; 3) *Лепей накланіцца да ўцячы...* [8, с. 110].

Спалучэнне тэкставых і субтэкставых эпіграфаў у адным творы не з'яўляецца характэрным для беларускіх кароткіх апавяданняў. Прыкладам адзначанага спалучэння двух тыпаў эпіграфа служыць апавяданне Б. Пятровіча «Мроі», у якім ужыты 2 тэкставыя і 2 субтэкставыя псеўдаэпіграфы адпаведна: 1) *Кожны піша, як ён дыша.* – Булат Акуджава [9, с. 160]; 2) «*Сон розуму нараджае пачвараў*». – Франсіска Гойя [9, с. 160]; 3) *Ці варта жыць – / Бо варта жыць?* – Сам прыдумаў [9, с. 173]; 4) «*Нічога страшнага, калі цябе не зразумеюць тысячы тысячаў людзей, важна, каб цябе зразумеў хоць адзін чалавек*». – Сам сабе, дзяля апраўдання і заспакаення [9, с. 214].

Паводле прыналежнасці да адной або розных моў абсалютная большасць эпіграфаў з'яўляецца аднамоўнымі (91,6%) і прыводзіцца на мове твора (беларускай мове). Разам з тым выяўлены і разнамоўныя эпіграфы (8,4%), ужытыя ў апавяданнях на рускай (4,8%), лацінскай (2,4%) і англійскай (1,2%) мовах. Так, радкі рускага паэта К. Случэўскага на мове крыніцы абраны эпіграфам

да апавядання М. Стральцова «На чацвёртым годзе вайны»: *И капля вод полна трагедий / И неизбежностей полна* [10, с. 449]. Лацінскі крылаты выраз выступае эпіграфам да твора У. Арлова «Пять мужчин ў леснічоўцы»: *Gloria victis!* [11, с. 253]. Радкі з песні шведскага рок-гурта «The Ark» таксама на мове крыніцы (англійскай) пачынаюць апавяданне сучаснай беларускай пісьменніцы А. Дубавец «Ліпавы шлюб»: *The most radical thing to do / Is to love someone who loves you / Even when the world is seemingly / Telling you not to* [12, с. 274].

Прычыны, па якіх аўтар звяртаецца да іншамоўнага эпіграфа, бываюць розныя: ад суб'ектыўных (дэманстрацыя аўтарам ведання замежнай мовы, узроўню адукацыі, эрудыцыі, знаёмства з сусветнай літаратурай і інш.) да аб'ектыўных, калі выкарыстанне ў творы іншамоўнага эпіграфа становіцца функцыянальна значным у кантэксце дадзенага твора і набывае асаблівы сэнс.

Амаль палова зафіксаваных намі эпіграфаў мае вершаваную форму (47 %). Сярод вершаваных эпіграфаў сустракаюцца эпіграфы, якія складаюцца з аднаго радка (13,1 %), аднак найбольш распаўсюджаныя ў кароткіх апавяданнях двухрадкоўі або дыстыхі (28,9 %), чатырохрадкоўі або катрэны (28,9 %) і васьмірадкоўі або актавы (13,1 %). Так, радок з беларускай народнай песні выступае эпіграфам да апавядання В. Каваля «Сяльчане»: *Сяло, маё сяло, што ты невясёла?* [13, с. 387]. Двухрадкоўе з верша сучаснага беларускага паэта А. Сербантовіча пачынае апавяданне Г. Далідовіча «Асення лета»: *Мы многа пішам пра вайну і боль, / А пра каханне – час ад часу толькі...* [14, с. 214]. Эпіграфам да апавядання В. Быкава «Незагойная рана» выступаюць чатыры радкі з літаратурнай спадчыны М. Васілька: *Мінаюць часіны – знікаюць руіны, / Зьятаюць з палёў курганы. / І толькі ў сэрцах баляць, не сціхаюць / Незагойныя раны вайны* [15, с. 464]. Паэтычныя эпіграфы, якія складаюцца з васьмі радкоў, пачынаюць пяць апавяданняў з цэлага цыкла (дванаццаці) апавяданняў сучаснага беларускага празаіка В. Стомы «Як жыве прырода па часінах года», як, напрыклад, у апавяданні «Шчодры жнівень»: *Вось і лета сышло, / Адспявалі калоссі, / Цяжка нам заўважаць, / Як з'яўляецца восень. // Непрыкметна зусім / Прыплыве павуцінкай, / Глыне жоўтым лістком / З-пад зялёнай хусцінкі.* – Пятрусь Броўка [16, с. 330].

Што датычыцца празаічных эпіграфаў (53 % ад агульнай колькасці), то ў дыяпазон іх структурных тыпаў уваходзяць усе апісаныя вышэй структурныя тыпы эпіграфа: ад эпіграфа-слова (2,2 %) і эпіграфа-словазлучэння (2,2 %) да эпіграфа-сказа (52,3 %) або некалькіх сказаў (11,5 %) і эпіграфа, які ўяўляе сабой завершаны тэкст (31,8 %).

Эпіграфы-сказы, якія складаюць самую шматлікую групу празаічных эпіграфаў, у пераважнай большасці выпадкаў маюць не простую, а разгорнутую структуру і ўяўляюць складаныя сказы з рознымі відамі даданах. Такі эпіграф, напрыклад, выкарыстоўвае А. Федарэнка ў апавяданні «Дарожнае знаёмства»: *Усе нашы выказванні маюць іншы сэнс, які ўтойваецца і які паэтам больш значны; неасцярожна і недастаткова задавальняцца прамым сэнсам слоў, бо і сны нашы сімвалічныя, і творчасць – сімвалічная.* – Б. Грыфцоў [17, с. 178].

Прыкладамі эпіграфаў-тэкстаў, якія складаюць другую па колькасці групу празаічных эпіграфаў, могуць служыць эпіграфы да ўсяго цыкла кароткіх апавяданняў Л. Рублеўскай «Старасвецкія міфы горада Б*», якія ўяўляюць разгорнутыя аўтарскія выклады антычных міфаў. Для нагляднасці прывядзём у якасці прыкладу эпіграф да другога твора з цыкла «Апалон і Марсій»: *Фрыгійскі сатыр Марсіі так добра граў на флейце, што насмеліўся выклікаць на спаборніцтва ў музычным мастацтве самога Апалона, бога Сонца і мастацтваў. Па меркаванні бальшыні слухачоў, Апалон перамог. Марсіі быў жорстка пакараны за дзёрзкасць: Апалон загадаў жыўцом здуціць з яго скуру.* – Старажытнагрэчаскі міф [18, с. 141].

Празаічны эпіграф-тэкст пачынае і апавяданне Я. Коласа «У двары пана Тарбецкага»: *Дзядзька Тарас шукаў люлькі. Злосці набраўся, шукаючы, а люлькі ніяк знайсці не можа. Тады сказаў яму плямяннік: «Дзядзька, плюнь!». Дзядзька Тарас плюнуў, і з зубоў выпала люлька* [19, с. 178].

Адметнай асаблівасцю эпіграфаў да кароткіх апавяданняў выступае амаль поўная адсутнасць структурна-незавяршаных эпіграфаў, а вызначаныя прыклады звычайна ўяўляюць эпіграфы-апакопы, структурная няпоўнасць якіх пазначаецца пунктуацыйна (шматкроп'ем у канцы эпіграфа), як, напрыклад, у апавяданні А. Асташонка «Уначы, калі светла», эпіграфам да якога выступае першае слова з каталіцкай малітвы, прыведзенае на лацінскай мове: *Confiteor ... – спавядаюся (лац.)* [20, с. 198].

Аднак не заўсёды структурная незавершанасць эпіграфа азначае яго сэнсавую незавершанасць і ўплывае на рэалізацыю эпіграфам яго функцыянальнага патэнцыялу. У той жа час з'яўляецца відавочным і адваротнае сцвярджэнне аб тым, што чым больш адчувальная структурная незавершанасць эпіграфа, тым больш намаганняў патрабуецца ад чытача для аднаўлення яго структурнай паўнаты і раскрыцця яго функцыянальных магчымасцей.

Большасць разгледжаных эпіграфу (84 %) характарызуецца наяўнасцю адсылак да яго крыніц, змяшчаючы пераважна ўказанне на аўтара або на крыніцу.

Сярод кароткіх апавяданняў беларускіх пісьменнікаў паводле крыніц эпіграфавання выяўлены тры асноўныя групы: 1) творы мастацкай літаратуры (творы папярэдняга і сучаснікаў, сусветная і замежная літаратура, антычныя крыніцы) – 42,2 %; 2) фальклорныя крыніцы (антычная міфалогія, беларускі фальклор (народныя песні, прыказкі, прымаўкі, прыкметы), фальклор усходне-еўрапейскіх народаў, старажытнарускі гераічны эпас, рэлігійны фальклор і інш.) – 33,6 %; 3) іншыя крыніцы, у тым ліку выпадкі, калі адсылка адсутнічае або ўяўляе сабой адсылку да неіснуючай крыніцы – 24,2 %.

Нягледзячы на тое, што наяўнасць адсылкі разглядаецца ў якасці факультатыўнай характарыстыкі эпіграфа, асаблівую значнасць адсылка да крыніцы набывае для структурна-незавяршаных эпіграфу, для апавядання і раскрыцця сэнсу якіх значным з'яўляецца зварот да тэксту-крыніцы.

Заклучэнне

Комплексны аналіз структурных асаблівасцей эпіграфа да кароткіх апавяданняў беларускіх пісьменнікаў сведчыць аб тым, што самым распаўсюджаным тыпам эпіграфа з'яўляецца: 1) адзінкавы тэкставы эпіграф (паводле пазіцыі ў кампазіцыйнай структуры тэксту); 2) аднамоўны эпіграф (паводле прыналежнасці да адной або розных моў); 3) праязны (53 %) і вершаваны (47 %) эпіграф (паводле рытмічнай арганізацыі); 4) эпіграф-сказ (пераважна складаны) для праязнага эпіграфа; 5) эпіграф (пераважна дыялогі і катрэн) для вершаванага эпіграфа (паводле граматычнай формы); 6) структурна-завяршаны эпіграф (паводле ступені структурнай завяршанасці); 7) эпіграф, які мае адсылку да крыніцы, якая звычайна называе аўтара эпіграфа (паводле наяўнасці або адсутнасці фармальнай сувязі з крыніцай). Структурныя характарыстыкі эпіграфа ў пэўнай ступені ўплываюць на рэалізацыю яго функцыянальнага патэнцыялу (асабліва ў выпадку структурна-незавяршаных эпіграфу).

СПІС АСНОЎНЫХ КРЫНІЦ

1. Храменков, А. Г. Роль эпіграфа в семиотической организации англоязычного художественного прозаического текста : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / А. Г. Храменков. – Минск, 1983. – 206 л.
2. Кузьмина, Н. А. Интертекст и его роль в процессах эволюции поэтического языка / Н. А. Кузьмина. – 2-е изд. – М. : УРСС, 2004. – 272 с.
3. Тимакова, И. Г. Функционирование эпіграфов в немецкоязычном тексте : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / И. Г. Тимакова ; Моск. гос. лингвист. ун-т. – М., 2006. – 21 с.
4. Кошиенко, И. В. Полифункциональность эпіграфа в творчестве А. С. Пушкина : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.01.01 / И. В. Кошиенко ; Ин-т русск. лит-ры (Пушкинский Дом) РАН. – СПб., 2004. – 23 с.
5. Ларкин, В. С. Эпіграф как элемент кодирования смысла художественного текста : (на материале романа В. Скотта «Айвенго») : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / В. С. Ларкин ; Моск. гос. гуманитарн. ун-т им. М. А. Шолохова. – М., 2009. – 32 с.
6. Караткевіч, У. Ідылія ў духу Вато / У. Караткевіч // Зб. тв. : у 8 т. – Мінск : Маст. літ., 1988. – Т. 2. – С. 245–260.
7. Куртаніч, В. У прымак самоты, у звабны адчай ... / В. Куртаніч // Залюстрэчка для Алісы : раман-перафраз, аповесці, п'еса, апавяданне / В. Куртаніч. – Мінск : «Беларускі кнігазбор», 2003. – С. 285–306.
8. Гарэцкі, М. Прысяга / М. Гарэцкі // Творы / М. Гарэцкі ; уклад. і камент. Т. С. Голуб ; навук. рэд. У. В. Гніламедаў. – Мінск : Маст. літ., 2016. – С. 103–110.
9. Пятровіч, Б. Мроі / Б. Пятровіч // Сон паміж пачвар : апавяданні / прадм. У. Рубанава. – Мінск : Маст. літ., 1994. – С. 160–221.
10. Стральцоў, М. Л. На чацвертым годзе вайны / М. Л. Стральцоў // Сена на асфальце : апавяданні / Міхась Стральцоў. – Мінск : Беларусь, 1966. – С. 83–92.
11. Арлоў, У. Пяць мужчын у леснічоўцы : аповесці, апавяданні, эсэ / У. Арлоў. – Мінск : Маст. літ., 1994. – С. 253–271.
12. Дубавец, А. Ліпавы шлюб / А. Дубавец // Пакахай мяне, калі ласка.. : зб. сучаснай беларускай прозы. – Мінск : Кнігазбор, 2009. – С. 274–290.

13. Каваль, В. Сяльчане / В. Каваль // Веснаход : апавяданні «Маладняка» / уклад., падрыхт. тэкстаў, уступ. артыкул і камент. І. П. Чыгрына. – Мінск : Маст. літ., 1987. – С. 387–423.
14. Далідовіч, Г. Асенняе лета / Г. Далідовіч // Міг маладосці : апавяданні, аповесці. – Мінск : Маст. літ., 1987. – С. 274–282.
15. Быкаў, В. Незагойная рана / В. Быкаў // Зб. тв. : у 4 т. – Мінск : Маст. літ., 1982. – Т. 4. – С. 464–473.
16. Стома, В. Як жыве прырода па часінах года / В. Стома // У нерушы дзікай прыроды : аповесці, апавяданні, замалеўкі. – Мінск : Юнацтва, 2001. – С. 313–340.
17. Федарэнка, А. М. Дарожнае знаёмства / А. М. Федарэнка // Афганская шкатулка : аповесць, апавяданні. – Мінск : Літаратура і мастацтва, 2009. – С. 178–197.
18. Рублеўская, Л. Старасвецкія міфы горада Б* / Л. Рублеўская // Сэрца мармуровага анёла : аповесці, апавяданні / Л. Рублеўская. – Мінск : Маст. літ., 2003. – С. 138–272.
19. Колас, Я. У двары пана Тарбецкага / Я. Колас // Зб. тв. : у 14 т. – Мінск : Маст. літ., 1973. – Т. 5. – С. 189–213.
20. Асташонак, А. М. Уначы, калі светла / А. М. Асташонак // Жоўты колер белага снегу : камерная проза. – Мінск : Маст. літ., 2006. – С. 198–204.

Паступіў у рэдакцыю 22.09.2020

E-mail: marina-za@tut.by

M. S. Zakharava

STRUCTURAL FEATURES OF THE EPIGRAPH IN SHORT STORIES
BY BELARUSIAN WRITERS

The article deals with the study of 83 epigraphs to 70 short stories by Belarusian writers and identifies the structural peculiarities of the epigraph depending on the position in the text, the language, the grammatical form, the degree of structural completeness, and the formal connection with the source.

Keywords: epigraph, formal feature, compositional structure, structural classification, reference, source.